Vilken kontroll kan utföras efter gränskontrollen?

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Vad kontrollmyndigheterna ska och kan kontrollera i ledet efter gränskontrollen får du veta här. Läs mer om ansvar och rutiner vid olika situationer, till exempel vid illegal import.

Olika aktörer och tillfällen för kontroll

I ledet efter gränskontrollen kan du som inspektör kontrollera att restriktionsvaror, det vill säga livsmedel och köks- eller bordsartiklar som omfattas av krav på gränskontroll, verkligen har gränskontrollerats. Det görs genom att kontrollera att det finns ett godkänt CHED-beslut (Common Health Entry Document) från gränskontrollen.

CHED-P-/CHED-D-beslutet finns elektroniskt i systemet TRACES NT. Direktimportören i Sverige eller första mottagande anläggning, om det inte är samma som importören, ska kunna visa CHED-beslutet. Du som inspektör kan begära att få en utskriven kopia på CHED-beslutet. Se artikel 3 i förordning (EU) 2019/1602.

Vid spårbarhetskontroll av ett parti med restriktionsvaror kan du som inspektör be företaget, i ledet efter importerande företag, begära att få en kopia på godkännandet om fri omsättning inom EU/CHED-beslutet. Om importören inte kan visa upp ett godkännande för fri omsättning kontaktar du Livsmedelsverket, som kan ta reda på om det finns något CHED-P- eller CHED-D-beslut. Sändningen kan även ha godkänts av en gränskontrollstation i ett annat EU-land.

När du ställer frågan om importören importerar livsmedel direkt från land utanför EU och importören visar upp ett CHED-P/CHED-D kan beslutet vara på något av de europeiska språken, beroende på vilken gränskontrollstation i EU som godkänt sändningen. Jämför beslutet på ett obegripligt språk med förlagan till CHED-P/CHED-D.

Förklaringar till ord och förkortningar

Om du är osäker på om beslutet är korrekt och gäller aktuell sändning, kontakta Livsmedelsverket för avstämning på e-postadressen nedan.

gks@slv.se

Du som inspektör kan även kontrollera importerade livsmedel som inte omfattas av krav på gränskontroll. Till exempel sker kontroll av ris från USA inte i gränskontrollen.

Importerade vegetabiliska livsmedel som kontrolleras av kommunen

Checklista för kontroll av livsmedel som importerats

Gränskontroll av vegetabiliska livsmedel

Gränskontroll av animaliska livsmedel

Sammansatta livsmedel - krävs gränskontroll eller inte?

KN-nummer

KN-numret/varukoden för ett visst livsmedel kan vara avgörande för om det är krav på gränskontroll eller inte. Vilket KN-nummer ett visst livsmedel ska ha besvaras av funktionen Tullsvar som nås via Tullverkets växel.

På animaliska livsmedel ska KN-nummer listas i den så kallade *positivlistan,* bilagan i förordning (EU) 2021/632 för att gränskontroll ska kunna utföras.

Sammansatta livsmedel som förvaras i rumstemperatur och inte innehåller kött- eller kolostrumprodukter listas i den så kallade undantagslistan från kravet på gränskontroll med beskrivning och KN-nummer. I vissa fall är KN-numret avgörande för om det sammansatta livsmedlet kan undantas kravet på gränskontroll.

Import av sammansatta livsmedel

Tillgång till TRACES NT

Varje person som behöver tillgång till TRACES NT måste skaffa ett personligt EU Login och därefter ansöka om att anslutas till en roll, myndighet eller operatör, i systemet. Alla kommuner finns inlagda som myndigheter i TRACES NT och inspektörer vid respektive kommun kan ansöka om att anslutas till sin myndighet. Detta krävs för att du som inspektör ska kunna söka upp och kontrollera CHED direkt i TRACES NT. Om du önskar tillgång kan du följa nedan manual.

Hur du skapar ett EU Login och begär validering av din användare i TRACES NT

För att kunna söka fram sändningar krävs också att importörens operatör i TRACES är kopplad till din myndighet. Kopplingen sker geografiskt, det vill säga om adressen är korrekt angiven ska respektive kommun kunna få upp sina kontrollobjekts sändningar/CHED. I dagsläget finns det många operatörsdubbletter i systemet och bland dem sådana med äldre adresser som inte stämmer. Dessa kan ändå ha använts i CHED, vilket gör att varje att det inte är säkert att du får upp alla sändningar när du söker på en specifik importör. Kontakta Livsmedelsverket om du tror att detta är fallet och behöver hjälp.

traces@slv.se

Illegal import

Avvisningar av sändningar med restriktionsvaror som upptäckts inne i landet utan godkänt CHED-P-/CHED-D-beslut ska handläggas av Livsmedelsverket, oavsett om varorna förtullats eller inte. Se 4 § förordning (2006:812).

Partierna kan finnas på ett lager eller ha spritts på marknaden. Om kontrollmyndigheten upptäcker sådana livsmedel ska Livsmedelsverket kontaktas. Ett beslut om förbud mot utsläppande på marknaden kan läggas i avvaktan på Livsmedelsverkets handläggning. Livsmedelsverket kan fatta beslut om omhändertagande av sändningen (om kontrollmyndigheten inte redan gjort det). Se artikel 66.1 i förordning (EU) nr 2017/625.

Importören väljer om sändningen ska destrueras, återsändas till ursprungslandet eller till ett annat land utanför EU eller användas för annat ändamål. Därefter fattar Livsmedelsverket beslut om åtgärd. Se artikel 66.3 i förordning (EU) 2017/625. Ärendet avslutas när ett destruktionsbevis eller en bekräftelse på att sändningen har återsänts inkommer till Livsmedelsverket. Kontrollmyndigheten där anläggningen ligger informeras av Livsmedelsverket om vad som händer med partiet.

För animaliska och sammansatta livsmedel fattar kontrollmyndigheten för anläggningen där livsmedlet befinner sig, ett ABP (Animaliska BiProdukter)-beslut.

Klagomål kan inkomma om att en importör tar in restriktionsvaror utan gränskontroll. Kontrollmyndigheten till anläggningen där varorna befinner sig, utför spårbarhetskontroller för att få reda på om sändningen importerats illegalt. Om varor som importerats inte regleras i lagstiftningen för gränskontroll, till exempel livsmedel som inte är helt harmoniserade/icke godkända nya livsmedel, kontaktar myndigheten Livsmedelsverket.

Se tabell 1 om vilken myndighet som fattar beslut för sändningar inne i landet och tabell 2 om importförbjudna livsmedel som befinner sig inom en gränskontrollstations hamn- eller flygplatsområde.

Livsmedelsverket kontaktar vid behov Tullverket för utredning. Om sändningen inte har deklarerats till Tullverket kan importen klassas som smuggling. Om sändningen har frisläppts tullmässigt genom så kallad förenklad deklaration och det framgår att ett CHED-P- eller CHED-D-godkännande från gränskontrollen saknas ska Livsmedelsverket och Tullverket följa upp det i samråd med importörens kontrollmyndighet.

Se informationen om kontrollmyndigheternas finansiering för hur och när du kan debitera den tid som läggs ner för att ta reda på om det rör sig om illegal import eller inte.

Kontrollmyndigheternas finansiering

Tips - kontaktvägar

Du som inspektör kan ställa frågor om importerade livsmedel i kontrollen på Livstecknet.

Vid upptäckt av illegal import av restriktionsvaror, kontakta Livsmedelsverket via e-postadressen nedan, för utredning och beslutsfattande i samarbete med kontrollmyndigheten för anläggningen där varorna finns.

gks@slv.se

Tabell 1. Olika fall av illegal import där livsmedlet befinner sig på en livsmedelsanläggning.

Typ av vara	Beslutsfattande myndighet och åtgärder
Restriktionsvara • Som inte förhandsanmälts till eller godkänts av gränskontrollstation i Sverige eller annat land i EU. Det saknas CHED-P/CHED-D-beslut. * Definitionen av restriktionsvaror finns här: Förklaringar till ord och förkortningar	Livsmedelsverket centralt fattar beslut om omhändertagande och därefter beslut om destruktion eller återsändning, se artikel 66.3 i förordning (EU) 2017/625. Livsmedelsverket är behörig myndighet, se 4 § förordning (2006:812). Om åtgärden blir destruktion informerar Livsmedelsverket kontrollmyndigheten för livsmedelsanläggningen om att de ska fatta ett beslut om ABP (animaliska biprodukter). Om sändningen är oförtullad ska Tullverket övervaka destruktionen. Jordbruksverket är vägledande myndighet för ABP-lagstiftningen. I samband med kontroll kan kontrollmyndigheten till anläggningen där sändningen befinner sig vid behov besluta om saluförbud. Detta eftersom sändningen inte får finnas på EU:s marknad. Se artikel 138 i förordning (EU) 2017/625.
Importförbjudna livsmedel • Icke-harmoniserat livsmedel och/eller inte godkänt nytt livsmedel där det inte finns några fastställda importvillkor mellan Sverige och land utanför EU. Definitionen av fastställda importvillkor finns här: Förklaringar till ord och förkortningar • Det saknas CHED-P/CHED-D-beslut från annat EU-land. • Livsmedel som inte har krav på gränskontroll, till exempel sammansatta livsmedel listade i bilagan till förordning (EU)2021/630, undantas gränskontroll, men kan omfattas av importförbud på grund av att animalisk ingrediens kommer från icke godkänt exportland till EU och/eller kommer från icke godkänd anläggning för export till EU. • Livsmedel som omfattas av en rättsakt som	<u>För importförbjudna animaliska livsmedel:</u> Livsmedelsverket centralt fattar beslut om importförbud och omhändertagande och därefter beslut om destruktion eller återsändning, se artikel 66.1 och artikel 66.3 i förordning (EU) 2017/625. Livsmedelsverket är behörig myndighet, se 5 och 18 §§ livsmedelsförordningen (2006:813). I samband med kontroll eller om beslut om omhändertagande som fattats av Livsmedelsverket inte efterlevs kan kontrollmyndigheten till anläggningen där sändningen befinner sig vid behov besluta om saluförbud. Detta eftersom sändningen inte får finnas på EU:s marknad. Se artikel 138 i förordning (EU) 2017/625. Om det behöver ske en utredning för att se om produkterna är importförbjudna eller inte kan importörens kontrollmyndighet behöva utfärda ett saluförbud under den tid utredningen pågår. Se 20 § Livsmedelslagen. Det kan exempelvis vara aktuellt med en utredning gällande sammansatta livsmedel med både animaliska och vegetabiliska ingredienser. Om man i utredningen ser att de

Typ av vara	Beslutsfattande myndighet och åtgärder
innebär importförbud av en viss vara från ett visst land, till exempel griskött från Kina (beslut 2002/994/EG).	animaliska ingredienserna kommer från land utanför EU, som inte är godkänt för export till EU, är livsmedlet otillåtet att importera. I detta fall är lagstödet artikel 6 i förordning (EG) nr 853/2004. <u>För importförbjudna vegetabiliska livsmedel och importförbjudna sammansatta livsmedel:</u> För sammansatta livsmedel som innehåller animaliska ingredienser från icke godkända länder för export till EU, det vill säga är importförbjudna, är det Livsmedelsverket som fattar beslut. Se vad som gäller för restriktionsvaror högst upp i tabellen. För importförbjudna vegetabilier är det kontrollmyndigheten där sändningen befinner sig som lägger förbud mot utsläppande på marknaden och fattar åtgärdsbeslut om vad som ska hända med sändningen. Det förekommer att importören/varuägaren hyr plats för sina livsmedel på till exempel ett lager som denne inte själv äger. Det är i så fall antingen kontrollmyndigheten till varuägaren/importören *eller* kontrollmyndigheten där lagret ligger som lägger förbud mot utsläppande på marknaden och fattar åtgärdsbeslut. Sändningen kan även behöva kontrolleras på plats. När två kontrollmyndigheter på det här sättet är inblandade kan myndigheterna behöva samarbeta. Se 23 och 25 §§ livsmedelsförordningen, samt artikel 138.2 i förordning (EU) 2017/625. Är det ett sammansatt livsmedel, som är undantaget gränskontroll, från ett land som inte är godkänt för export till EU för det animaliska innehållet eller där ursprung på den animaliska ingrediensen inte kan klarläggas, kan kontrollmyndigheten fatta beslut om saluförbud. Livsmedelsverket fattar därefter åtgärdsbeslutet. Om en sändning med importförbjudna livsmedel redan släppts på marknaden ska sändningen dras tillbaka, så att kontrollmyndigheten till den uppsamlande anläggningen kan lägga saluförbud.

***** *Om kommun hittar avvikelse på en sändning som har godkänt CHED från något EU-land, så fattar kommun alla beslut, då sändningen bedöms som EU-gods.*

Tabell 2. Olika fall av import där livsmedlet befinner sig inom ett hamn- eller flygplatsområde.

Typ av vara	Beslutsfattande myndighet och åtgärder
Importförbjudna livsmedel • Livsmedel, utan krav på gränskontroll (till exempel sammansatta livsmedel med mjölkprodukter som undantas gränskontroll), men där importförbud gäller, till exempel på grund av att det inte kommer från ett godkänt land. • Livsmedlet omfattas av en rättsakt som innebär importförbud av en viss vara från ett visst land t.ex. griskött från Kina (beslut 2002/994/EG).	Livsmedelsverket fattar beslut om omhändertagande och därefter beslut om åtgärd (destruktion, återsändning eller annan åtgärd). Se artikel 66 i förordning (EU) 2017/625. Livsmedelsverket är behörig myndighet, se 5 och 18 §§ livsmedelsförordningen (2006:813).
Livsmedel, utan krav på gränskontroll, och som inte omfattas av importförbud. • Tullverket kan komma i kontakt med en livsmedelssändning, som visar tecken på att vara otjänlig, till exempel luktar illa eller ser rutten ut.	Om Tullverket kontaktar Livsmedelsverket i dessa fall vidarebefordrar Livsmedelsverket informationen till importörens kontrollmyndighet, som bedömer vilka beslut som behövs. Tullverket kan införtulla sändningen. Kommunal samverkan kan behövas om sändningen går till ett lager som har en annan kontrollmyndighet än importören. För behörig kontrollmyndighet, se 25 § livsmedelsförordningen (2006:813) och 4 § importförordningen (2006:812).

Sammansatta livsmedel

Om ett sammansatt livsmedel saknar CHED-P-beslut och Livsmedelsverket bedömer att det omfattas av krav på gränskontroll kontaktas Tullverket och importörens kontrollmyndighet, det vill säga kommunen eller Livsmedelsverkets regionala avdelning. Tillsammans utreder myndigheterna om det rör sig om eventuellt smuggelförsök. Livsmedelsverket och/eller Tullverket fattar beslut om omhändertagande enligt samma förfarande som gäller för alla restriktionsvaror.

Import av sammansatta livsmedel

Förstärkta kontroller i gränskontrollen på grund av RASFF

När du som inspektör i ledet efter gränskontrollen hittar en brist, som kan innebära en risk för folkhälsan, på en animalisk produkt importerad från land utanför EU, begär Livsmedelsverket en förstärkt kontroll på den animaliska produkten från tillverkaren i landet utanför EU utifrån RASFF-meddelandet. Det innebär att när den animaliska produkten från samma tillverkare ska importeras till EU, kommer gränskontroll göras för att ta reda på om bristen fortfarande är ett problem. Till exempel provtar gränskontrollstationen i det första EU-landet den animaliska produkten när det gäller samma patogen som påvisades av kommunen i Sverige.

Analys visar brist på sändning som godkänts i gränskontrollen

Varje år planeras ett program för stickprover i gränskontrollen. Se artikel 4.5 i förordning (EU) 2019/2130 och artikel 19 i förordning (EU) 2017/625. Sändningarna provtas och släpps ut på marknaden innan analysresultatet är klart, förutsatt att övriga kontroller är godkända. Om ett gränsvärde (till exempel för antibiotikarester eller tungmetaller) överskrids eller om en patogen eller en skadlig substans påvisas skickar gränskontrollpersonalen ett RASFF-meddelande om sändningen.

Livsmedelsverket informerar importören och importörens kontrollmyndighet. Ansvarig kontrollmyndighet vid första mottagande anläggning i Sverige ansvarar för att sändningen återkallas om del av sändning finns kvar, omhändertas och återsänds eller destrueras. Alternativt är det kontrollmyndigheten till där sändningen befinner sig som agerar. Om importören hyr en pallplats på ett lager är det kontrollmyndigheten till

importören som agerar i ärendet. Se artiklarna 66 och 138 i förordning (EU) 2017/625. Gränskontrollen gör ett RASFF i iRASFF. Ansvarig kontrollmyndighet i ledet efter gränskontrollen gör en uppföljning med relevant underlag i iRASFF.

RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed

För vilken typ av företag ska importkraven följas upp?

Butiker, storhushåll eller livsmedelstillverkare kan vara direktimportörer av livsmedel från länder utanför EU. Även så kallade matmäklare, som sköter sin verksamhet från ett kontor, utan fysisk hantering av livsmedel, ska registreras som livsmedelsanläggningar. Beroende på vilken typ av företag som importerar livsmedel ska företagets huvudverksamhet, inklusive importen, antingen vara registrerad enligt förordning (EG) nr 852/2004 eller godkänd enligt förordning (EG) nr 853/2004. Företag som bedriver e-handel med livsmedel ska registreras i samma omfattning som andra verksamheter. Dessa företag kan också bedriva import och/eller vara matmäklare.

Tips - e-handel

Det är viktigt att även följa upp e-handel. Kontrollera att e-handelsföretag är registrerade, så att importerade livsmedel kan kontrolleras.

e-handel

Provtagning avseende GMO på bland annat importerade livsmedel

Livsmedelsverkets regionala avdelningar och kommunerna ska ta prover på alla produkter som kan innehålla GMO i ledet efter gränskontrollen. Se förordning (EG) nr 1829/2003. Hittills har Livsmedelsverket centralt lett provtagningsprojekt för att hitta GMO.

Kontroll av ris importerat från USA

Kontrollmyndigheterna ska ta stickprover på risprodukter importerade från USA för att kontrollera att det inte finns produkter som innehåller, består av eller är tillverkade av rissorten ”LL RICE 601” på marknaden. Detta är en icke-godkänd genetiskt modifierad organism. Se artikel 2 i beslut 2010/315/EU.

Märkning av importerade livsmedel

Om ett företag tar in färdigförpackade livsmedel kan de redan vara märkta på svenska. Varorna kan även märkas på plats i Sverige. Det importerande företaget måste då kunna visa underlag som behövs för att kunna märka konsumentförpackningen på ett korrekt sätt i senare led. Om märkningsunderlaget inte är skrivet på svenska kan du som inspektör begära att företaget översätter materialet.

Om det inte finns något företag som är ansvarigt för livsmedelsinformationen inom EU är det importören av livsmedlet från land utanför EU som är ansvarigt för livsmedelsinformationen. Namn och adress eller telefonnummer till ansvarig för märkningen ska anges i märkningen. Se artikel 8.1 och artikel 9.1 h i förordning (EU) nr 1169/2011.

Alla obligatoriska uppgifter ska översättas till svenska. Det är särskilt viktigt att ingrediensförteckningen blir korrekt översatt. Se förordning (EU) nr 1169/2011. Även frivilliga uppgifter som har med livsmedelssäkerhet att göra behöver översättas, till exempel spår av märkning.

Märkningen granskas bara i vissa fall i gränskontrollen, till exempel vid allergenmärkning eller vid temperaturkontroll, temperaturanvisningar kopplat till hållbarhetsdatum samt det som framgår i exempelrutan nedan.

På Livsmedelsverkets webbplats finns en broschyr om märkning av importerade färdigförpackade livsmedel.

Märkning av importerade färdigförpackade livsmedel

Exempel på kontroll av redlighet

- **Kontroll av identifieringsmärkning på importerade animaliska livsmedel**
  Ett importerat animaliskt livsmedel måste komma från en godkänd anläggning. Därför krävs en identifieringsmärkning i form av ett godkännandenummer för anläggningen och ursprungsland, på ytter- eller innerförpackningen. Se bilaga II, avsnitt I, B p. 8 och C p. 9, förordning (EG) nr 853/2004. Om det rör sig om varor förpackade för att säljas till konsument krävs att identifieringsmärkningen finns på varje konsumentförpackning. Gränskontrollens personal har jämfört anläggningsnumret i det officiella intyget med märkningen på förpackningen. Identifieringsmärkningen kan inte anbringas i efterhand eftersom godkännandenumret bara får anbringas av den anläggning som numret avser.

- **Särskilt vid kontroll av importerad honung**
  Trots att honung är en "produkt av animaliskt ursprung" behöver den inte komma från en godkänd anläggning, därmed ställs inget krav på godkännandenummer i identifieringsmärkning på produkten. Från och med den 29 november 2024 måste honung och andra biodlingsprodukter komma från en listad anläggning. Listorna med anläggningar finns i TRACES NT.

  Att anläggningen är listad är *inte* detsamma som att den är godkänd eller att anläggningsnumret är ett godkännandenummer. Därför finns inte kravet på anläggningsnummer i märkningen på honungen, vilket är ett krav för andra animaliska livsmedel från godkända anläggningar.

  Anläggningar som producerar honung behöver inte godkännas

  Honung och andra biodlingsprodukter

  Däremot ska importerad honung komma från ett land som är godkänt för export till EU, se artikel 6.1.a i förordning (EU) nr 853/2004 och artikel 21 och bilaga -I förordning (EU) 2021/405.

  Om honungen är märkt med ”en blandning av icke-EU-honung” måste information lämnas i hälsointyg och CHED-P om vilka ursprungsländer det gäller.

  Märkning av honung - konsumentförpackning

- **Glaserade livsmedel, exempelvis fiskfilé**
  Produktens nettovikt ska gälla fiskinnehållet exklusive vattnet. Om gränskontrollpersonalen upptäcker att angiven nettovikt på förpackningen avser både vattnet och livsmedlet ska de informera den mottagande anläggningens kontrollmyndighet. Kontrollmyndigheten kan följa upp ärendet och bedöma om märkningen är vilseledande.

- **Sista förbrukningsdag på färska fiskeriprodukter**
  Om sista förbruknings dag saknas på ytterförpackningen av mycket lättfördärvliga livsmedel, så som fiskfiléer och pilgrimsmusslor på is, skickar gränskontrollen e-post till importören med kopia till dennes kontrollmyndighet, så att märkning av sista förbrukningsdag görs i efterhand innan försäljning, efter uppgift från producenten i landet utanför EU. Sändningen godkänns i gränskontrollen och kontrollmyndigheten till importören kan följa upp detta. Se artikel 8.7 och 9.1 f) i förordning (EU) nr 1169/2011. Gränskontrollen kontrollerar endast att hållbarhetsdatum i form av sista förbrukningsdag finns på mycket lättfördärvliga livsmedel i enlighet med bilaga II punkt 2 i förordning (EU) 2019/2130. ”Use by date” kan accepteras i ledet innan försäljning till konsument, men konsumentförpackningar ska vara märkta på svenska eller språk som endast obetydligt skiljer sig från svenska. Se 5 § i LIVSFS 2014:4.

Importörens faroanalys

Livsmedelsföretagare ska inrätta, genomföra och upprätthålla ett permanent förfarande grundat på HACCP-principerna om faroanalys och kritiska styrpunkter. Se artikel 5 i förordning (EG) nr 852/2004. Förordningen tillåter en flexibel tillämpning av de HACCP-baserade förfarandena så att de kan användas i

alla olika situationer och för olika typer av livsmedelsföretag. Det finns inga krav i lagstiftningen på att identifieringen av faror måste redovisas skriftligt.

Importörer ska känna till vilka faror som finns för de produkter de importerar. Importören ska känna till eventuella allergena faror kopplade till produkten, så att märkningen blir rätt. För att kunna följa upp klagomål från kunder och reklamationer behöver importören veta vilka faror som kan ge de eventuella symptom som konsumenten kan ha fått av livsmedlet. Importören ska veta vilka myndigheter de ska kontakta i samband med att importören vidtar korrigerande åtgärder mot ett osäkert parti spritt på marknaden.

HACCP och flexibilitet

Senast uppdaterad 3 september 2026 Ansvarig grupp LMK_KLG